

VÄSTRA VÄTTERLEDEN

Etapp 3. Mölltorp - Gunnarflon - Röå 14 km

www.skaraborgsleder.se

Rev 31 januari, 2020

Välkommen på en härlig vandring längs västra Vätterstrandens rika kulturlandskap. Mölltorp och de stora gårdarna utmed Guldkroken har anor från klostertiden. Du passerar även mäktiga spår från istiden, spår som spelat en viktig roll för att förklara den senaste istidens komplicerade avsmältning. Etappen passar utmärkt för kortare promenader och kan även byggas på med andra etapper till en riktigt lång vandring.

LEDEN

Etappens norra del är i stort sett plan och mycket lättvandrad medan den södra halvan är mer kuperad då den naggar kanten på ett stort plåtåområde. Leden följer bra stigar och ibland en lågtrafikerad väg. Bekväma skor rekommenderas. Västra Vätterleden är markerad med orange färg på träd, stolpar och pilar. Punkterna nedan hjälper dig att planera vandringen efter dina förutsättningar.

Startpunkter: Etappens startpunkt i Mölltorp är vid hembygdsgården/kyrkan. Bilar parkeras lämpligen vid skolan respektive badplatsen som båda ligger vid leden. Busslinje 400 har bra förbindelser och hållplats "Mölltorp Centrum, Karlsborg" på Järnväggsgatan ligger nära leden. Se Mölltorps tätortskarta för Mölltorp. Alternativt använder du hållplats "Kyrkvägen" vid väg 49 strax sydväst om Mölltorp. Även den trafikeras av linje 400. Se B under Service. Närmaste slutmål söderut är Hjo som ligger på Västra Vätterledens etapp 4. Alternativt kombinerar du etapp 3 med Rankåsleden och avslutar i Fagersanna eller Tibro. Dessa orter har bra bussförbindelser.

Logistik: Från "Mölltorp Centrum, Karlsborg" är det 0,6 km till startpunkten vid Mölltorps hembygdsgård. Samma avstånd gäller från parkeringen vid badplatsen till hembygdsgården. Från hembygdsgården är det 0,7 km till hållplats Kyrkvägen vid väg 49. Därifrån är det sedan 5,1 km till delningen vid Gunnarflon. Här ansluter Rankåsleden mot Fagersanna (5,0 km), Rankås (14 km), respektive Tibro (19 km). Västra Vätterleden fortsätter söderut och från Gunnarflon är det 8,1 km till vindskyddet vid Röåsjön där Västra Vätterledens etapp 4 mot Hjo ansluter. Gör du en avstickare till Breviks kyrka blir det 2,4 km (enkel väg).

Boende: Ett vindskydd finns vid Röåsjön. Du har även möjlighet till alternativt boende utmed leden. Hotell finns vid Brevikens Golfklubb, respektive Breviks Camping vid Vättersvallen. Se C respektive D under Service.

Vattnet i våra sjöar och vattendrag håller en generellt hög kvalitet, men

då vi inte kontinuerligt tar vattenprover kan vi inte lämna någon garanti. Är du osäker bör du koka eller filtrera vattnet. Vi rekommenderar dock att du tar med vatten för hela etappen då sträckan har få säkra vattenflöden.

LANDSKAP, NATUR & MÄNNISKOR

Landskapet är starkt präglad av den senaste istiden. Den enorma inlandsisen släppte sitt grepp om trakten för 11 000 år sedan. Samtidigt inträffade en tusenårig köldknäpp där glaciären åter expanderade och bl a plogade upp de branta sidorna på den stora plåtå som sträcker sig mellan Vättern och västerut mot Tibro. När isen åter drog sig tillbaks bredde Baltiska issjön ut sig och dränkte allt land som ligger under nuvarande ca 150 m ö h. Isranden norr om Billingen rämnade och den stora issjön sänktes successivt med ca 26 m. Baltiska issjön fick kontakt med saltvatten och bildade Yoldiahavet (8000-7000 f Kr). På vissa platser ser man spår av strandlinjen från båda dessa innahav. Området du passerar spelade under 1900-talet en stor roll för hur man tolkar inlandsisens komplicerade avsmältning.

Väster om leden breder ett höglänt och magert molandskap ut sig med vacker luftig tallskog och undervegetation av mossor, lavar, ljung, blåbärs- och lingonris. Österut längs Vättern är landskapet flackare och har en bördig jord.

Bland de äldsta spåren av bofasta människor i trakten är den liljesten som står vid Breviks kyrka. Liljestenar anses vara en form av liggande gravsten. Dessa förekom i Sverige mellan 1100-1200-talen där de flesta finns i Västergötland. Vilka som begravdes under stenarna är i stort sett okänt.

Alvastra och senare Vadstena kloster hade starka band med den västra sidan av Vättern. Där bedrev klostren en omfattande kvarnverksamhet och arrenderade även ut gårdar. Enligt en gammal skröna fanns en gångtunnel under Vättern som förband nunneklostret i Vadstena med munkklostret i Varnhem. På Västgötasidan ska tunneln ha mynnat ut vid Ripanäs. Enligt en annan skröna fanns en tunnel mellan Hinsegården och Vadstena kloster. Man sa att nunnorna arbetade på klostret och bodde på Hinsegården. Det finns även mer konkreta inslag från klostertiden. När man år 1938 renoverade Mölltorps kyrka fann man en relikgömma som bestod av benbitar. De lär komma från heliga Helena, heliga Birgitta och en av de 11 000 jungfrurna.

Den bördiga jorden längs Vätterstranden har myntat begreppet "Gårdarna utmed Guldkroken". Det omfattar ett flertal stora gårdar från Hinsegården vid Brevik till Almnäs söder om Hjo. Bland dessa rika storgårdar kom att utvecklas en speciell spelkultur. Det berättas att någon spelade bort sin fru. Vid ett annat tillfälle satsades 300.000 kr på ett bräde, vilket även idag är mycket pengar.

NÅGRA ENKLA REGLER

- Var alltid försiktig med eld. Använd anvisade eldplatser och släck ordentligt. Eldningsförbud råder alltid i naturreservat och omfattar ibland hela regionen vid torra perioder.
- Skräpa inte ned i naturen. Använd de soptunnor som finns utmed leden.
- Terrängkörning är förbjuden i naturen och på lederna.
- Visa hänsyn till närboende. Följ leden.
- Undvik vandring under älgjakten.
- Gå inte över åker med växande gröda.
- Fiske är endast tillåtet med fiskekort eller markägarens medgivande.
- Har du synpunkter på leden v g kontakta tel 0505-172 03.

VIKTIGA TELEFONNUMMER

- **Karlsborgs kommun**, tel 0505 - 170 00
- **Infocenter Karlsborg** tel 0505 - 173 50
- **Nödsituation**, tel 112
- Övriga telefonnummer: www.eniro.se

LEDBESKRIVNING

Ettapp 3 startar vid Mölltorps kyrka/hembygdsgård. Se tätortskarta över Mölltorp.

1. Mölltorp. På 1100-talet tillhörde Mölltorp en kronoallmänning, dvs det var kungens mark. En del av marken skänktes till Alvastra kloster i mitten av 1100-talet och munkarna byggde en kvarn i Vaskabäcken (Kvarnbäcken). År 1380 omtalas Mölnatorpa socken och en kvarn finns fortfarande kvar på samma plats. År 1876 byggdes järnvägen till Karlsborg, vilket bidrog till ortens kraftiga expansion. Persontrafiken lades dock ned 1986, men rälsen finns fortfarande kvar. 1952 blev Mölltorp en egen kommun, men har sedan 1971 varit en del av Karlsborgs kommun. Besök gärna den gamla kyrkan från 1200-talet och den intilliggande hembygdsgården. Kyrksjön saknar i stort ytliga tillflöden. Däremot har den klara sjön ett rikligt inflöde från källor längs sjöns botten. Se även E under Service.

2. Kopparsjön var ursprungligen en dödisgrop. För ca 100 år sedan var namnet Björsjön. Varför man bytte namn är okänt, men kanske Kopparsjön kändes mer logiskt då bäcken även på den tiden hette Kopparbäcken och bron du passerar nämns som Kopparbron i den ekonomiska kartan från 1877-82. I norr höjer sig den geologiskt riksintressanta Mölltorpsplatån ca 50 m. Platån är ett sk randdelta uppbyggt mot Baltiska issjöns yta för ca 10 000 år sedan. På den branta sluttningen finns även strandmärken efter Yoldiahavet.

3. Klevaberget. Vegetationen är frodig med bl a hasselsnår och andra ädellövträd. Skogen på berget var innan år 1815 kronopark men tilldelades sedan Göta kanalbolag. Kanalbolaget fick 3140 ha skog på olika platser som skulle användas vid kanalbygget. På Klevaberget planterades ett bestånd med lärkträd för vattenbyggnation, eftersom lärken har stor motståndskraft mot röta. På berget finns strandmärken efter Baltiska issjön.

4. Långemorör. Du passerar en gammal gränsten. Ordet rör betyder röse och antyder att här funnits en markering sedan långt tillbaks i tiden. Sydväst om gränstenen följer leden ett stråk med isälvsmaterial i form av deltan och åsar. De ingår i den mellansvenska israndzonen som bildar ett bälte tvärs över Sverige. Grusfalten bildades för ca 11 000 år sedan då avsmältningen av inlandsisen tillfälligt stannade upp. På några ställen finns öst-västliga rännor där tidigare isälvsvatten strömmat fram. Tallskogen med stora mattor av lavar är typisk för dessa magra grusmarker.

5. Vid Gunnarflon ansluter Rankåsledens norra gren mot mål som Fagersanna, Rankås och Tibro. Västra Vätterleden fortsätter mot sydost.

6. Gardis ligger högt uppe på en brant ås. Under den senaste istiden inträffade en tusenårig köldknäpp där glaciären åter började växa och pressade upp den mäktiga branten. Just innan det går utför ned mot Gärde passerar du en örtrik sluttning med ädellövträd. Strax söder om Gardis har det legat en mangangruva som brukats långt tillbaks i tiden. När du går utför branten mot Gärde passerar leden stora, vackra mattor med ljung, vilket är Västergötlands landskapsblomma.

7. Brevik. Om du har tid kan du göra en avstickare till Brevik. Observera att avstickaren är omarkerad. Byn har fått sitt namn av den breda, grunda vik som Vättern har bildat. Breviks kyrka är sevärd med bl a ett krucifix och en predikstol från medeltiden. Takmålningarna är från 1760. Kyrkan är troligen den enda i inlandet med

”gråtplats”, dvs en minnesplats för traktens sjömän som omkommit och aldrig hittats. Utanför kyrkan finns en sk liljesten. Se bild. Stenen är ganska sliten i nedre halvan, vilket beror på att den under en period använts som trappsteg vid kyrkporten. I Breviken finns en lång och fin sandstrand. Se även C och D under Service.

8. I Mon bodde kyrkvaktmästare Edvin Blomberg med sin fru Lotten. Under sina 36 år i yrket grävde Edvin 513 gravar för hand. Edvin och Lotten fick 13 barn tillsammans.

9. Om Johan i Sandbacken berättas en solskenshistoria. Han arbetade på det stora säteriet Hinsegården strax väster om Breviks kyrka, en sträcka som den store och starke mannen gick fram och tillbaka sex gånger i veckan. Vid ett tillfälle, nästan framme vid Hinsegården, kom han på att han glömt ”kössa” Lina. Det var bara att vända hem igen, kyssa frun och sedan gå tillbaks till arbetet.

10. Lillsjöbäcken med sin yppiga vegetation är ett omväxlande inslag i dessa annars så magra områden. Ravinen bildar norra gränsen till naturreservatet Stora Röå.

11. Naturreservatet Stora Röå är ett geologiskt skyddsområde. Området består av sand- och grusavlagringar som ingår i Skallhultsplatån, en deltaliknande yta som bildades under den senaste istiden. Platsen har en mycket stor betydelse för tolkningen av inlandsisens avsmältning. Uppsala Universitet har tidigare förvaltat området och gjort ingående geologiska studier. Reservatet täcks till större delen av barrskog.

12. Röåsjön saknar tillflöde och avrinning. Endast tidigt på våren kan det vara lite vatten i det dike som leder från den näringsfattiga sjön. Det är denna typ av sjöar som drabbas hårdast av den pågående försurningen. Omgivande marker är magra och barrskogstäckta och har svårt att ”buffra” surt nedfall. Sjön är ca 8 meter djup och har inplanterad fisk. 1936 var den 10-åriga sonen på Röå och badade med sin barnpiga och trampade i en av de hålör som finns på botten och höll på att drunkna. Barnflickan eller jungfrun som inte var simkunnig försökte rädda den lille gossen. Hon lyckades, men fick själv sätta livet till. Se även E under Service.

SERVICE

A. Mölltorp: Parkering finns vid skolan respektive badplatsen. Hållplats ”Mölltorps Centrum, Karlsborg” finns på Järnvägs-gatan (Kundservice, tel 0771-44 43 00). Badplatsen har bordsgrupper och WC med vattenkran (sommåröppet). Livsmedel: ICA Nära Fredéns (tel 0505-300 17), Centralgatan 20. Matställen: Mölltorps Grillen (tel 0505-300 30), Järnvägs-gatan 1. Se Mölltorps tätortskarta.

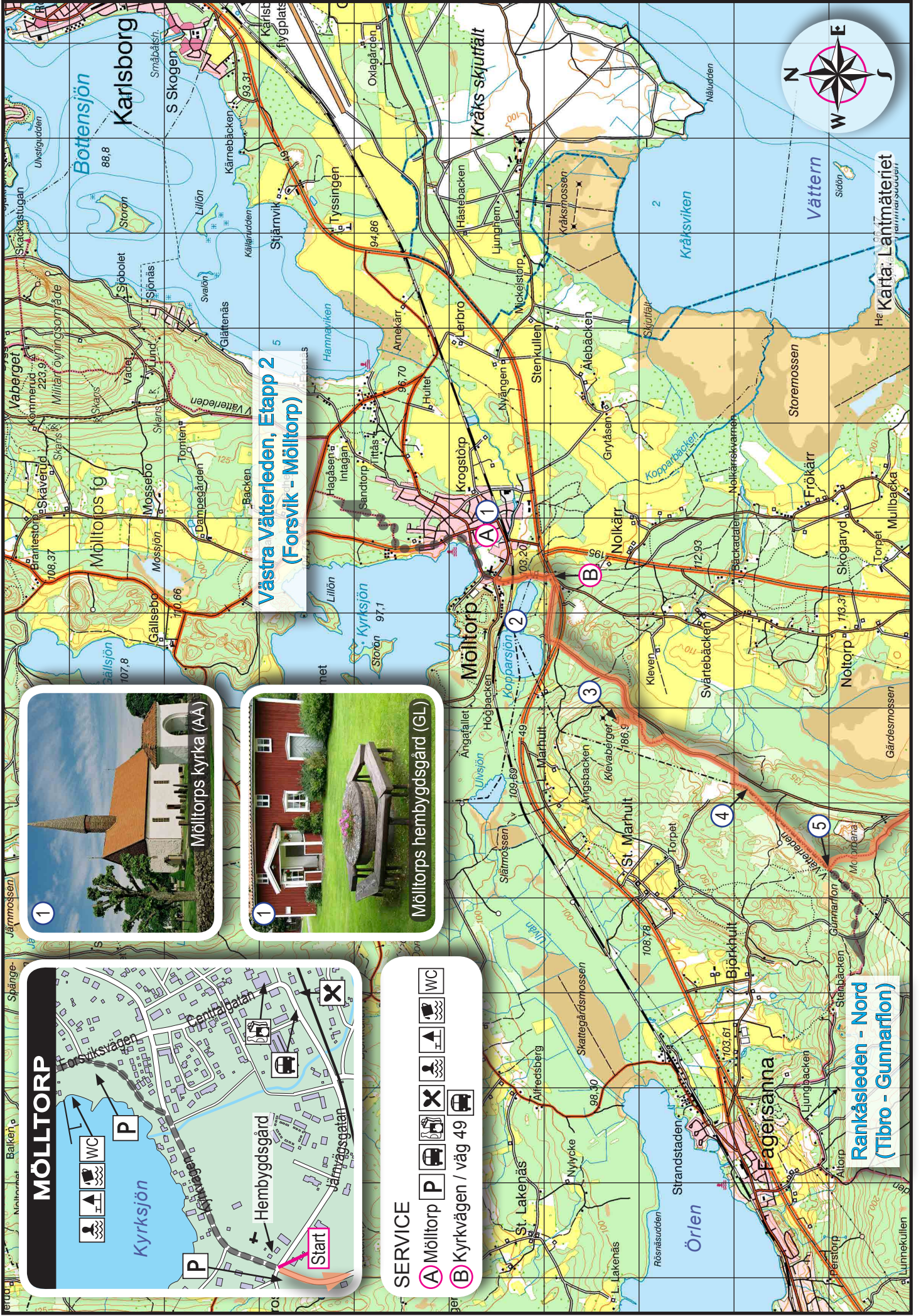
B. Kyrkvägen/väg 49, hållplats för linje 400 som trafikerar sträckan Karlsborg-Tibro.

C. Brevikens Golfklubb: Hotell och restaurang (öppet sommarhalvåret), samt parkering. Tel 0505-590 75.

D. Breviks Camping: Förutom camping finns kiosk, parkering, dricksvatten, dusch, WC och badplats med en lång och fin sandstrand. Tel 0505-311 10.

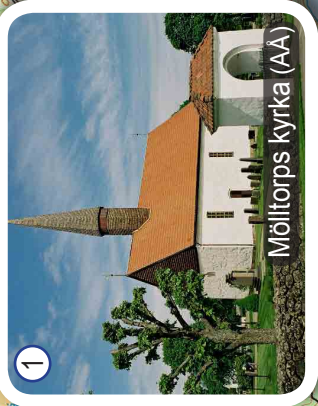
E. Röåsjön: Vindskydd, eldplats och TC. Närmaste parkering finns vid Breviks Camping.

Karta: Lantmäteriet
© 2014 Lantmäteriet

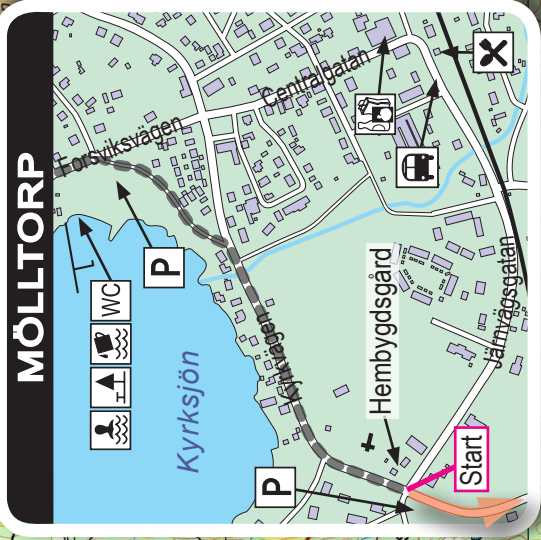
**Västra Vätterleden, Etapp 2
 (Forsvik - Mölltorp)**

Mölltorps kyrka (AA)

Mölltorps hembygdsgård (GL)

MÖLLTORP

- WC
- P
- Start
- Hembygdsgård
- Forsviksvägen
- Järnvägsgatan
- Örnströmgatan

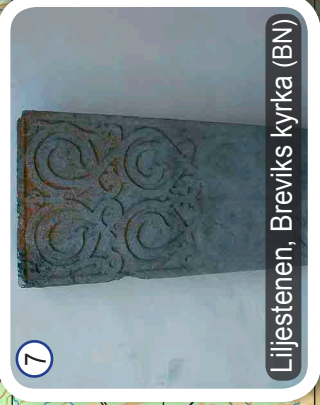
- SERVICE**
- Mölltorp P
  - Kyrkvägen / väg 49
  - WC
  - Bus
  - Bicycle
  - Hiking
  - Swimming
  - Camping

**Rankåsleden - Nord
 (Tibro - Gunnarflon)**

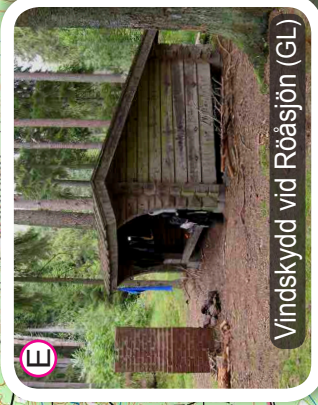

Tallmo med ljungmatta (GL)

Liljestenen, Breviks kyrka (BN)

Vindskydd vid Röåsjön (GL)

Västra Vätterleden, Etapp 4 (Röå - Lunnakulle - Hjo)

SERVICE

- C** Brevikens Golfklubb **P** **X**
- D** Brevikens Camping **P**
- E** Röåsjön

SYMBOLER

	Livsmedel
	Logi
	Matservering
	Parkering
	Torklosett
	Vattenklosett
	Vindskydd
	Badplats
	Bordsgrupp
	Busshållplats
	Campingplats
	Dricksvatten
	Dusch
	Eldplats

Skala 1:50 000 (A4)

Trycksak producerad av Karlsborgs kommun
Foton: Anders Åkerberg (AA), Bengt Nilsson (BN),
Glenn Larsson (GL)